

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta (HE 212/2024 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Sivistysvaliokunta (SiVM 3/2025 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö tekee selvityksen mobiililaitteiden käyttöä koskevien rajoitusten vaikutuksista Suomessa ja ulkomailla vuoden 2026 loppuun mennessä sekä ryhtyy tarvittaessa jatkotoimenpiteisiin selvityksen pohjalta.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

perusopetuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan perusopetuslain (628/1998) 48 §,
muutetaan 2 §:n 2 momentti, 3 a §, 14 §:n 1 momentti, 22 §:n 2 momentti, 29 §:n 3—5 momentti, 36 §, 36 a §:n otsikko ja 1 ja 6 momentti, 36 b §:n otsikko ja 1 ja 3 momentti, 36 d §:n 1 momentti, 36 h, 36 i ja 42 d § sekä 46 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 3 a §, 36 a §:n 1 momentti ja 36 h § laissa 163/2022, 29 §:n 3 momentti laissa 1498/2016, 29 §:n 4 ja 5 momentti, 36 d §:n 1 momentti ja 36 i § laissa 1267/2013, 36 § laeissa 477/2003, 1267/2013 ja 163/2022, 36 a §:n otsikko ja 6 momentti sekä 36 b §:n otsikko ja 1 ja 3 momentti laissa 477/2003, 42 d § laissa 959/2015 ja 46 §:n 1 momentti laissa 1090/2024, ja

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 477/2003, uusi 4 momentti, 7 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1288/1999, uusi 6 momentti, 15 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 477/2003, uusi 4 momentti, 18 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1090/2024, uusi 3 momentti, 29 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1267/2013, 1498/2016 ja 163/2022, uusi 4 momentti,

Eduskunnan vastaus EV 42/2025 vp

ti, jolloin muutettu 4 ja 5 momentti ja nykyinen 6 ja 7 momentti siirtyvät 5—8 momentiksi, 33 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1090/2024, uusi 5 momentti, 36 b §:ään, sellaisena kuin se on laissa 477/2003, uusi 1 momentti, jolloin muutettu 1 ja 3 momentti ja nykyinen 2 ja 4 momentti siirtyvät 2—5 momentiksi, lakiin siitä lailla 163/2022 kumotun 36 c §:n tilalle uusi 36 c §, 37 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1444/2009 ja 1090/2024, uusi 4 momentti, lakiin siitä lailla 1235/2021 kumotun 41 a §:n tilalle uusi 41 a § ja lakiin uusi 41 b—41 d § seuraavasti:

2 §

Opetuksen tavoitteet

Opetuksen tulee edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa, oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana. Esi- ja perusopetuksen tulee lisäksi edistää liikunnallista elämäntapaa.

3 §

Opetuksen järjestämisen perusteet

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä opetuksen järjestämistavoista.

3 a §

Lapsen edun ensisijaisuus

Esi- ja perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

7 §

Rekisteröity yhteisö tai säätiö opetuksen järjestäjänä

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä opetuksen järjestämisluvan hakemisesta ja lupahakemusten sisällöstä.

Eduskunnan vastaus EV 42/2025 vp

14 §

Tuntijako ja opetussuunnitelman perusteet

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tässä laissa tarkoitetun opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista sekä perusopetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä oppilaanohjaukseen (*tuntijako*).

15 §

Opetussuunnitelma

Opetuksen järjestäjän tulee laatia lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma opetusjärjestelyistä ja työajoista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä suunnitelman sisällöstä ja siitä ilmoittamisesta.

18 §

Opetuksen poikkeava järjestäminen

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä korvaavan opetuksen järjestämisestä tai opetukseen osallistumisen vapauttamisesta tilanteissa, jossa oppilaalle ei tämän lain 13 §:n mukaisesti opeteta uskontoa tai elämäntietoa taikka jonka opiskelu on tämän pykälän 1 momentin tarkoittamalla tavalla päätetty järjestää osittain toisin.

22 §

Oppilaan arviointi

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä oppilaan arvioinnista ja opinnoissa etenemisestä. Opetushallitus voi antaa opintosuoritusten ja opinnoissa etenemisen arvioinnista sekä todistuksiin merkittävistä tiedoista tarkempia määräyksiä.

29 §

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Opetuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kasvatuksellisten toimien, kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttämisestä ja niihin liittyvistä

Eduskunnan vastaus EV 42/2025 vp

menettelytavoista. Opetushallituksen tulee opetussuunnitelman perusteissa antaa määräykset suunnitelman laatimisesta.

Oppilas ei saa käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta oppitunnin aikana lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimistarkoitukseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon taikka 31 §:ssä tarkoitettuna apuvälineenä.

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa sovellettavat järjestysmääräykset, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöillä tai järjestysmääräyksillä tulee määrätä puhelinten ja muiden mobiililaitteiden säilytyksestä 4 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä työpäivän aikana muulloin kuin oppitunneilla.

Edellä 5 momentissa tarkoitetuissa järjestyssäännöissä ja muissa järjestysmääräyksissä voidaan antaa kouluyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä sekä tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitetuista esineistä tai aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa koulun omaisuuden käsittelystä, koulun tilojen siisteydestä huolehtimisesta sekä oleskelusta ja liikkumisesta koulurakennuksissa ja koulun alueella.

33 §

Majoitus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä majoitukseen kuuluvista etuisuuksista.

36 §

Kurinpito

Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään.

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Oppilas voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan. Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta.

Eduskunnan vastaus EV 42/2025 vp

36 a §

Menettely kurinpitoasiassa ja opetuksen epäämisessä sekä erottamisen täytäntöönpano

Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määräaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Opetuksen järjestäjän tulee edellä mainittuja toimia harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso. Ennen kirjallisesta varoituksesta tai määräaikaisesta erottamisesta päättämistä on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 36 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja 36 c §:n mukaisesta opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta tulee antaa päätös, ja muut 36 §:ssä ja 36 c §:ssä tarkoitettut toimenpiteet tulee kirjata.

Rehtorin ja opettajan päätösvallasta jälki-istunnon määräämisessä, 36 §:n 1 momentissa ja 2 momentin mukaisessa jälki-istunnon määräämisessä ja 36 c §:ssä tarkoitetusta toimesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

36 b §

Oppilaan määrääminen poistumaan sekä häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen

Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta.

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta oppilas, joka ei noudata 1 momentissa tarkoitettua poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa koulun alueelta oppilas, joka ei poistu saatuaan tiedon 36 c §:ssä tarkoitetusta opetuksen epäämisestä.

Rehtori ja opettaja voivat 1—3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Pykälän 1—3 momentissa tarkoitettut toimenpiteet tulee kirjata. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

36 c §

Opetuksen epääminen

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymi-

Eduskunnan vastaus EV 42/2025 vp

sen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen. Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti oppilashuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan paluuta opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

36 d §

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta 29 §:n 2 tai 4 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista.

36 h §

Oppilashuolto ja valvonta kurinpidon, oppilaan poistumaan määräämisen sekä opetuksen epäämisen yhteydessä

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kirjallinen varoitus tai joka on erotettu määräajaksi tai joka on määrätty poistumaan 36 b §:n 1 momentin mukaisesti tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi 36 c §:n nojalla, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa 36 b §:n 1 momentissa ja 36 c §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden jälkeen.

36 i §

Kasvatuksellisten ja kurinpidollisten toimien sekä turvaamistoimien seuraaminen

Opetuksen järjestäjän tulee seurata 35 a, 36 ja 36 b—36 e §:n mukaisten toimenpiteiden käyttöä ja niiden kehittymistä.

37 §

Henkilöstö

Perusopetusta voi opettajan ohjauksessa antaa myös opettajaksi opiskeleva henkilö.

Eduskunnan vastaus EV 42/2025 vp

41 a §

Valvonta

Sen lisäksi mitä kuntalain (410/2015) 10 §:ssä ja valtion ja yksityisen järjestämän koulutuksen hallinnosta annetun lain (634/1998) 6 §:ssä säädetään aluehallintoviraston oikeudesta valvoa opetuksen järjestämistä kanteluiden perusteella, aluehallintovirasto voi myös perustellusta syystä oma-aloitteisesti tutkia, onko opetus järjestetty sen mukaan, mitä tässä laissa tai tämän lain nojalla on säädetty.

Oma-aloitteisessa tutkimisessa on noudatettava hyvän hallinnon perusteita ja turvattava niiden henkilöiden oikeudet, joita asia välittömästi koskee. Oma-aloitteiseen valvontaan annettavaan ratkaisuun ja sen tiedoksiantoon sovelletaan hallintolain (434/2003) säännöksiä.

41 b §

Oikeus saada tietoja

Aluehallintovirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada opetuksen järjestäjältä maksutta asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä kantelun tutkimiseksi tai lain 41 a §:ssä tarkoitetun valvontatehtävän suorittamiseksi.

41 c §

Huomautus ja huomion kiinnittäminen

Jos valvonnan yhteydessä todetaan, että opetuksen järjestäjä on opetusta järjestäessään menettänyt virheellisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä eikä asia anna aiheutta muihin toimenpiteisiin, aluehallintovirasto voi antaa opetuksen järjestäjälle tai opetuksen järjestämisestä vastuussa olevalle henkilölle huomautuksen vastaisen toiminnan varalle.

Jos asia ei anna aiheutta huomautukseen tai muihin toimenpiteisiin, voi aluehallintovirasto kiinnittää opetuksen järjestäjän huomiota opetuksen asianmukaiseen järjestämiseen ja hyvän hallintotavan noudattamiseen.

41 d §

Määräyksen antaminen

Jos opetuksen järjestämisessä havaitaan oppilaan oikeuksia vaarantavia puutteita tai muita epäkohtia taikka opetuksen järjestäminen on muutoin tämän lain tai sen nojalla annettujen normien vastaista, aluehallintovirasto voi antaa opetuksen järjestäjälle määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta. Määräystä annettaessa on asetettava määräaika, jonka kuluessa tarpeelliset toimenpiteet on suoritettava.

Aluehallintovirasto voi velvoittaa opetuksen järjestäjän noudattamaan 1 momentissa tarkoitettua määräystä sakon uhalla.

Eduskunnan vastaus EV 42/2025 vp

42 d §

Valituskiellot

Valittamalla ei saa hakea muutosta:

- 1) 36 §:ssä tarkoitettuun kotitehtävien laiminlyöntiä tai jälki-istuntoa koskevaan toimenpiteeseen;
- 2) 36 b §:n 1 momentissa tarkoitettuun oppilaan poistumaan määräämistä koskevaan toimenpiteeseen;
- 3) 36 c §:ssä tarkoitettuun opetuksen epäämistä koskevaan toimenpiteeseen;
- 4) 41 c §:ssä tarkoitettuun päätökseen; tai
- 5) aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 42 c §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus.

Hallinto-oikeuden päätökseen 42 §:ssä tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla.

46 §

Aikuisten perusopetus

Tässä pykälässä säädettyyn perusopetukseen voi osallistua sen jälkeen, kun 26 §:n 1 momentissa tarkoitettu perusopetuksen suorittaminen päättyy. Aikuisten perusopetukseen sovelletaan, mitä 2 §:ssä, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 9 §:n 1 momentissa, 10, 12—15, 18 a, 19 ja 20, 21, 22 ja 29 §:ssä, 30 §:n 1 momentissa sekä 35, 37, 38, 40 ja 41, 41 a—41 d, 42, 42 a—42 d, 43 ja 44 §:ssä säädetään. Opetus, oppikirjat ja muu oppimateriaali, työvälineet ja työaineet ovat opiskelijalle maksuttomia. Opetuksessa, joka on kunnan tai kuntayhtymän päätöksen taikka 7 §:ssä tarkoitettuun lupaan sisältyvän määräyksen perusteella järjestetty sisäoppilaitosmuotoisesti, opiskelijalla on oikeus maksuttomaan asumiseen sekä riittävään päivittäiseen maksuttomaan ruokailuun. Päätoimisissa opinnoissa opiskelijalla on oikeus maksuttomaan ateriaan niinä työpäivinä, joina opetussuunnitelma edellyttää opiskelijan läsnäoloa opetuksen järjestäjän osoittamassa koulutuspaikassa. Opiskelijalle voidaan 36 §:n 2 momentissa säädettyillä perusteilla antaa kirjallinen varoitus tai opiskelija voidaan erottaa enintään yhdeksi vuodeksi. Oppivelvollinen voidaan kuitenkin erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi. Oppivelvollisuuden suorittamisesta määräaikaisen erottamisen aikana säädetään oppivelvollisuuslain 8 §:ssä. Opiskelijalle, joka on täyttänyt 18 vuotta, opetetaan hänen valintansa mukaisesti joko uskontoa tai elämäkatsomustietoa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Tämän lain 2 § tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä elokuuta 2026.

Seuraavat asetukset jäävät voimaan tämän lain tullessa voimaan:

- 1) perusopetusasetus (852/1998);
- 2) perusopetuslaissa tarkoitettun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta annettu valtioneuvoston asetus (422/2012).

Eduskunnan vastaus EV 42/2025 vp

Helsingissä 29.4.2025

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri